

CCLXXIV. ORSZÁGOS ÜLÉS

1868. szeptember 19-dikén

Szentiványi Károly elnöklete alatt.

Tárgyai: Dobolyi Sándor megbízó levele benutattatik. Simonyi Ernő és Ambrózy Lajos b. szabadságot kapnak. Kérvények bemutatása. A kormány benyújtja a keresztyén vallásfelekezetek viszonzosságáról szóló törvényjavaslatot. Kiss Miklós a gabona-szállítás iránt interpellálja a kormányt. Deák Ferencz indítványt tesz az 1868- és 1869-dik évi államköltségvetések mikénti tárgyalására nézve.

A kormány részéről jelen vannak: Eötvös József b., Gorove István, Lónyay Menyhért, Wenckheim Béla b.

Az ülés kezdődik d. e. 10 $\frac{1}{2}$ órakor.

Elnök: Az ülést megnyitom. A mai ülés jegyzőkönyvét Bujanovics Sándor jegyző úr fogja vezetni; a szólanai kívánók neveit pedig Paiss Andor jegyző úr jegyzi. A múlt ülés jegyzőkönyve fog hitelesítettetni.

Paiss Andor jegyző *(olvassa a szeptember 16-dikán tartott ülés jegyzőkönyvét.)*

Elnök: Maros-Vásárhely részéről országos képviselővé elválasztott Dobolyi Sándor megbízó levelét bemutatja, mely az állandó igazoló bizottsághoz tétetik át.

Simonyi Ernő képviselő úr 6 heti szabadság-időt kér. *(Megadatik.)*

Ambrózy Lajos b. egészsége helyreállítása tekintetéből szintén szabadságidőt kér. *(Megadatik.)*

Csiky Sándor képviselő úr adóclengedést és az 1850-dik évben lefoglalt irományainak és ingóságainak ki- és visszaadatását kéri. A kérvényi bizottsághoz fog áttétetni.

Ferenczy Ignác 1849-dik évben az álladalmi pénztárba letéteményezett 95 ezüst forintnak kiadatását elrendeltetni kéri.

A soproni kereskedelmi és iparkamara a regale-javadalmak megszüntetését kéri.

A soproni tanító-egylet észrevételeket közöl az oktatásügyi miniszter úr által a népiskolai oktatás tárgyában előterjesztett törvényjavaslatra.

Kozáky Dániel pencki lakos a bordézsát hadéktalanul megszüntetni kéri.

Láncz Márk végzett sebész és volt honvédtüzér az igazságszolgáltatást a törvények értelmében kéri kiszolgáltatni.

Láncz Márk volt honvédtüzér a cultusminiszter urat kéri, ne engedje, hogy egy ártatlan feláldoztassék s az igazság lábba tapostassék.

Zenta város iparos osztálya az iparügy rendezését és czélszerű ipartörvények alkotását kéri.

Privigye város közönsége a városi törvénykezési költségeknek a pénzügyi bizottság ellenére leendő megtérítését kéri.

Az esztergom-vidéki gazdasági egylet Esztergomot az ó-buda-szónyi vasúttal nem szárny-, hanem közvetlenül a fővonal által kéri összeköttetni.

Mindezen kérvények a kérvényi bizottsághoz utasíttatnak.

Zsedényi képviselő úr kérvényt kíván átnyújtani.

Zsedényi Ede: A tiszai ágostai hitvallásnak tiszai egyházkerülete részéről egy kérvényt nyújtok be a t. képviselőháznak, melyben fájlatva a vallás- és közoktatási miniszter úrnak az 1848: XX-dik t. cz. életbe léptetése iránti interpellatiómra adott azon válaszát, hogy mindaddig e törvénynek gyakorlati érvényesítése iránt törvényjavaslatot nem terjeszthet elő, míg a római kath. egyház autonómiaja törvény által biztosítva nem leendő, arra kéri a tisztelt házat, hogy miután a törvénynek alkalmaztatását oly feltételtől felfüggeszteni nem lehet, mely magában a törvényben megemlítve nincs, *(Helyeslés)* ugyanazon XX-dik t. cz. által minden vallásfeleke-

zetre nézve különbség nélkül megállapított tökéletes jogegyenlőség és viszonyosság gyakorlati és részletes foganatosítását világos törvény által még ezen országgyűlésen meghatározni méltóztassék, (*Helyeslés*) hogy így megszüntetvén az interconfessionális surlódások, az állampolgárok közti benső békés megnyugvás biztosítva legyen.

Ez alkalommal figyelmeztetem a t. házat arra is, hogy már mult évi decz. 20-kán 1524. szám alatt hozott végzésével, midőn akkor az izraelitákról szóló törvényjavaslat elfogadtatott, a képviselőház a miniszteriumot oda utasította, hogy a különböző hitfelekezetek polgári és politikai jogegyenlőségéről még ez országgyűlésen törvényjavaslatot terjesszen elő. És így azon reményben, hogy a t. valás- és közoktatási miniszter úr ezen végzésnek haladék nélkül meg is fog felelni, minden további indítványomtól, melyet e tekintetben tennem kellene, addig elállok.

Eötvös József b. vallásügyi miniszter:

T. ház! Igen sajnálom, hogy szavaim az ágostai hitfelekezet ezen egyes tagjai által félreértetvén, másképp magyaráztattak, mint én értettem, és mint azok érthetők; a mint hivatkozhatom a naplóra, melybe az akkor tett interpellációra adott válaszom szóról szóra be van igtatva. A kérvényezők kívánatának és a t. barátom által kifejtett óhajtásnak talán legjobban az által felelek meg, midőn a törvényesen bevett keresztyén vallásfelekezetek viszonyossága tárgyában készült törvényjavaslatot ezennel a tisztelt ház asztalára leteszem. (*Átlatános teiszés.*)

Elnök: Kivánja a t. ház, hogy felolvastassék? (*Nem!*) Tel át ki fog nyomatni¹⁾ és a t. ház tagjai közt szét fog osztatni.

Kiss Miklós képviselő úr interpellatiót kíván a közlekedési miniszter urhoz intézni.

Kiss Miklós: T. ház! Nagyon sajnálom, hogy az általam igen tisztelt közlekedési miniszter úrhoz most ujjlag egy kérdést intézni vagyok kénytelen. A mult évi decz. hóban, midőn a gabonakivitel oly nagy lendületet nyert, hogy a vasutakhoz állított gabona azokon nem csak kellő időben el nem volt szállítható, de a pályaudvarokon is csak a szabad ég alatt helyeztethetett el: egy kérdést intéztem a t. miniszter úrhoz, hogy e bajt a lehetőségig orvosolni méltóztassék.

A t. miniszter úr azon alkalommal válaszában kiemelte azt, hogy ezen bajnak oka főleg abban rejlik, hogy az éjszak felé irányuló gabonakivitel egyedüli közvetítőjeül szolgáló államvaspálya Czeglédtől Pestig csupán egy sinutra van építve, és hogy ennél fogva ezen pálya a rövid idő alatt a lehetőségig megszorított saját for-

galmi eszközei, sőt még ilyeneknek kölcsön vétele mellett is egyáltalában nem volt képes megfelelni a kiviteli igényeknek.

Miután a t. miniszter úr ennél fogva ezen, az ország és egyesek anyagi érdekeire oly kártékony hatást gyakorló bajnak okát felismerte, sőt azt oly találólag jelezte is, meg vagyok győződve, hogy ezen bajon segíteni is óhajtott. És így feltételeznem kell, hogy az államvaspálya-társulatot oda utasította, hogy intézkedjék akként, hogy ezen baj, mely a mult évben előfordult, többé ne ismétlődjék, következve, hogy Czegléd és Pest közt az ottan csak egy sinutra épített pályát kettős sinnel lássa el, lássa el magát — mert már nem rövid, hanem elegendő ideje levén — a szükségletnek megfelelő mennyiségű szállítási kocsikkal, és építtessen a szállítandó gabonának befogadására képes elegendő nagyságu raktár kat.

Azonban ezen általam feltételezett utasításnak az államvaspálya-társaság részéről vagy egyáltalában nem, vagy legalább nagyon csekély mértékben van elég téve. Jelesen Czeglédtől Alberti-Irsáig a 2-dik sín le van ugyan rakva, sőt Pesttől Vecsés felé is történtek már e tekintetben előmunkálatok; azonban a közben eső 4 állomáson még e célból alig történt valami. Raktárak vagy épen nem, vagy csak oly csekély mérvben építtettek, hogy azok a szükségletnek épen nem felelnek meg. Hogy pedig nincs az államvaspálya-társaság még most sem elég szállító kocsii birtokában, annak bizonyosságául szolgáljon azon tény, hogy most, midőn a kivitel még csak alig kezdődött meg, a forgalom már is főnakadt; minek kimutatására, hogy egyebet ne is említsek, csak azt hozom fel, hogy a kecskeméti állomáson az ottani kereskedők bizonyítása szerint egyenesen waggonok hiányában a gabonának a vasutra való felvétele 16 napra felfüggesztetett, minek azon helyre nézve az lett következménye, hogy az ottani kereskedők kezei közt mintegy 50,000 mérő gabona halmoztatván föl, e miatt a további vásárlást megszüntették, miután — s ezt mellékesen jegyzem meg — még csak annyi sem engedtetett meg nekik, hogy saját felelősségökre, saját ponyváik betakarása és saját őrizetök mellett gabonájokat a pályafő udvarán elhelyezhessék. A forgalom ezen megakasztásának pedig egészben véve az lett eredménye, hogy a gabonaárak a legközelebbi három hét alatt mérőnkint 30 krral szállottak alább. Én úgy vagyok meggyőződve, hogy valamint az állam jogosan követeli minden polgártól, hogy köztartozásait pontosan rója le, úgy más oldalról minden egyes termelő fel van jogosítva arra, hogy ama közterheit leróvhassa. képesítessék, mi az által történik, ha neki terményei értékesítésére mód nyujtatik, hogy legalább az erre kínálkozó alkalmat felhasználhassa, mi azon-

¹⁾ Lásd az *Irományok* 314-ik számát.

ban a közlekedési eszközöknek ilyen kezelése mellett nem igen fog teljesebbé mehetni, hanem ellenkezőleg, megtörténhetik az, hogy a külföld előtt hitelünk úgy is a múlt évi szállítások hiányossága miatt meglevén ingatva, Magyarország helyett egy más, talán jobb, vagy legalább jobban kezelt forgalmi eszközökkel ellátott gabonapiacot fog az ország és mindnyájunk igen érzékeny kárára keresni.

Ezek előre bocsátása után, tapasztalván, hogy, már most, midőn készlet hiánya miatt a gabonakivitel még csak megkezdettnek is csak alig mondható, a forgalom már is tetemes fenakadást szenved; s úgy levén meggyőződve, hogy ezen, az országra és az egyesekre anyagi tekintetben oly kártékony hatást gyakorló bajnak oka egyenesen és kizárólag csak abban rejlik, hogy a forgalmat gátló és már múlt évben létezett és a tisztelt közlekedési miniszter úr által a december 19-kén tartott országos ülésben jelzett akadályok még mindez ideig elhárítva nincsenek: azon kérdést vagyok bátor intézni a tisztelt közlekedési miniszter úrhoz, van-e tudomása arról, hogy a Czegléd és Pest közötti állam-vaspálya még mind ez ideig nincs a kettős sínüttel ellátva? továbbá, hogy az állampálya-társaság sem a szállítandó gabona elszállítására szükséges kocsiknak, sem a szállítandó gabona befogadására szükséges raktáraknak nem levén birtokában, ez által a gabonakivitel tetemes fenakadást szenved? s végül, megtette-e a tisztelt közlekedési miniszter úr ezen baj elhárítására a kellő intézkedéseket? vagy mi uton szándékozik ezen, az exportot gátló s az ország és egyesek anyagi veszteségét előidéző calamitáson mielőbb segíteni? S miután a tisztelt közlekedési miniszter úr nincs jelen, van szerencsém interpellációt írásban is benyújtani.

Bujanovics Sándor jegyző *(olvassa Kiss Miklós interpellációját.)*

Hollán Ernő államtitkár: T. ház! Az épen felolvasott interpellációra egyelőre is van szerencsém kijelenteni, hogy a közmunka- és közlekedési miniszter úrnak igen is van tudomása azon tagadhatlan bajok felől, melyek az exportnál felmerültek. Kiváló gondot fordított ezen mutatkozó bajoknak elhárítására. E pillanatban is a vasuti főfelügyelőség közegei a hely színén tesznek szigorú vizsgálatot ezen bajok orvoslására. S mivel azon körülményen kívül, melyet a t. interpelláló

képviselő úr felhozott, t. i. a kettős sínek lerakása, vannak még egyéb fontos tényezők, melyek szintén gátlólag hatnak a forgalom rendes közvetítésére: kérem, hogy írásban méltóztassék az interpellációt kiadni, hogy közelebbi alkalommal körülményesen válaszolhassak, kijelölve mindazokat, miket intézkedésképen a közmunka- és közlekedési miniszterium már eddig is elrendelt, és miket még ezentul életbe léptetni szándékozik.

Elnök: A közmunka- és közlekedési miniszter úrnak ki fog adatni.

Midőn az országos költségvetésről szóló jelentés beadatott, azt méltóztattak határozni, hogy előleg tárgyalás alá vétessék. Nem tudom, kívánja-e a t. ház a jelentést most felolvasatni, vagy pedig felolvasottnak tekinti-e? *(Felolvasottnak vesszük!)* Ha felolvasottnak veszi a t. ház, akkor Deák Ferencz képviselő úr fog előterjesztést tenni.

Deák Ferencz: T. ház! Be levén adva a pénzügyi bizottság jelentése az 1868-dik évi költségvetésre nézve, bátor vagyok a t. ház elé egy indítványt terjeszteni, mind az 1868-dik évi költségvetésnek, mind az 1869-dikének mikénti tárgyalására nézve. Ezen indítványomat, ha megengedi a t. ház, fel fogom olvasni. *(Halljuk! Felolvassa indítványát.)*

Ez indítványom, melyet a ház asztalára teszek le azon kéréssel, hogy méltóztassanak azt kinyomatni, kiosztatni, s tárgyalása felvételére határnapot kitűzni. *(Hétfőre!)* Már azt méltóztassanak akkor, mikor ki lesz nyomtatva, elhatározni.

Elnök: Ki fog nyomtatni¹⁾, a t. ház tagjai közt szét fog osztatni, s akkor a t. ház tárgyalási napot fog kitűzni. *(Hétfőre!)*

Madarász József: Nem lehet most elhatározni; előbb át kell olvasni.

Elnök: Ez holnap ki fog osztatni, s ha a t. ház kívánja, holnapután 10 órakor ülés lesz, s akkor a ház intézkedni fog.

Ghyeczy Kálmán: Kérem minél előbb kinyomatni, hogy legalább holnap megkaphassuk.

Elnök: Épen azt voltam bátor előbb kijelenteni.

Az ülést feloszlatom, s hétfőn 10 órakor kérem a t. képviselőket megjelenni.

Az ülés végződik d. e. 11 órakor.

¹⁾ Lásd az *Irományok* 315-dik számát.